

La màgia de la il·lustració al Bibliobús **Tagamanent**

Programa de foment de la lectura al bibliobús
Primavera 2012

Quadern per a les escoles

**Diputació
Barcelona**

La màgia de la il·lustració al Bibliobús Tagamanent

Programa de foment de la lectura al bibliobús

Quadern per a les escoles

Gerència de Serveis de Biblioteques
Diputació de Barcelona

gener 2012

INTRODUCCIÓ

El poder de les imatges. Enguany el programa de foment de la lectura al bibliobús gira a l'entorn de la il·lustració. Posarem en relleu el paper que tenen les imatges per explicar històries i també per ampliar i donar més força als textos. A més animarem els infants a il·lustrar les seves experiències o els contes que més els han agradat.

La il·lustració. Des de les pintures de les coves prehistòriques fins avui, els homes han fet dibuixos per explicar com vivien, de què tenien por, a quins déus adoraven o bé per buscar la protecció d'éssers que els ajudessin davant dels perills externs.

Les parets de les coves, les tauletes de fang, els papirs, els pergamins... han estat els suports de tota mena de dibuixos o il·lustracions, fins arribar al paper, un suport més adequat per transmetre tota mena d'històries, de generació a generació.

Actualment la il·lustració no es limita a ajudar els qui no dominen el coneixement de les lletres (infants o persones que no coneixen una llengua) sinó que serveix per enriquir una narració, millorar la comprensió d'un text (per exemple, sobre temes científics o de natura), tot reinterpretant-lo o millorant-ne la comprensió.

La nostra societat utilitza la imatge per arribar de manera més directa a una gran varietat de públics, ja sigui a través de la publicitat (moltes imatges que semblen fotografies estan dibuixades), els cartells, els còmics, la decoració... sense oblidar la gran quantitat de llibres il·lustrats que es publiquen per a totes les edats.

Sortosament les imatges no serveixen únicament per comprendre millor, sinó també per gaudir de la creativitat de cada artista, de les formes i els colors. I així podem trobar una gran varietat de tècniques i estils, que apleguen des d'il·lustracions que volen reflectir la realitat de la manera més detallada possible, fins aquells que reinterpreten i creen imatges des de la seva vessant més creativa. Tot un món per descobrir.

OBJECTIUS DE LA CAMPANYA

Tant mitjançant l'espectacle que arribarà al vostre municipi, com a través dels materials que el bibliobús us pot deixar en préstec, la campanya vol:

- divertir i interessar els infants
- oferir-los nous horitzons culturals i d'oci
- oferir a les escoles un centre d'interès per ser treballat des de diversos àmbits
- fer difusió del servei del bibliobús

L'ESPECTACLE, L'EIX DE LA CAMPANYA

Contes dibuixats, l'espectacle al voltant del qual girarà la campanya és una creació de Subi i Anna Obiols, dos artistes que combinen l'escriptura, la narració i la il·lustració en diferents projectes culturals. La fórmula que empren a *Contes dibuixats* és ben senzilla: explicar un conte –són contes de creació pròpia publicats per diferents editorials- mentre en fan la il·lustració en directe. Fa més de dos anys que aquesta fórmula ha recorregut festivals, escoles, biblioteques, centres cívics... tot adaptant-se als diferents públics als quals s'adreça.

Subi i Anna, creadors i artistes de *Contes dibuixats*. Aquests dos creadors tenen un estudi d'il·lustració i literatura amb el qual participen en gran nombre de projectes diferents. Podeu consultar la seva pàgina web: www.subianna.com

En Subi té una llarga trajectòria lligada al dibuix: ha fet còmic, humor gràfic i pintura i els últims anys la il·lustració ha anat cobrant més importància en la seva vida professional. Col·labora en diferents publicacions: *El 9 Nou*, *Cavall Fort*, *Tatano*... Ha exposat a Catalunya, França, Itàlia, Israel i el Japó i ha guanyat diferents premis de còmic, pintura i il·lustració. Ha impartit classes de pintura, dibuix i còmic i ha dissenyat i creat logotips i mascotes per a diferents empreses i institucions.

Anna Obiols, a més d'una àmplia carrera com a dinamitzadora cultural en casals, biblioteques i museus, ha publicat un gran nombre de llibres infantils i s'ha interessat molt especialment en el foment de la lectura entre els infants. Molts dels seus textos han estat il·lustrats per en Subi; junts han guanyat diferents premis, entre els quals l'Apel·les Mestres 2008 per *Charlie, nas de llautó*, publicat per Destino i el Primer Premi JUUL 2006 en categoria infantil per *Els colors de l'Àfrica*, publicat en català per Beascoa.

SUGGERIMENTS D'ACTIVITATS PER A LES ESCOLES

ACTIVITAT PRÈVIA A L'ESPECTACLE

Per crear en els infants un ambient d'expectativa i d'il·lusió us proposem

- **Exposició** d'àlbums il·lustrats al vestíbul de l'escola. L'exposició podria incloure el lot de llibres que ha deixat el bibliobús, més llibres il·lustrats infantils (encara que no siguin àlbums pròpiament) que siguin seus o que hagin pertangut als pares o altres familiars. Es pot demanar als infants que facin un cartellet explicatiu per a algun dels elements exposats, destacant-ne algun tret que els hagi agradat especialment.

ACTIVITATS POSTERIORES A L'ESPECTACLE

Pretenem que els infants vegin un il·lustrador i una narradora treballant conjuntament. I tot i que l'espectacle no pot reproduir realment el procés de creació que acaba donant lloc a un àlbum il·lustrat, sí que els pot donar unes pistes per aproximar-s'hi. També ens agradaria que es deixessin fascinar per diferents estils i tècniques i que això es reflectís en els seus propis dibuixos.

- **Mural il·lustrat col·lectiu.** A partir del 6 anys. Tota la classe o per grups llegir un conte del qual només es tingui el text. Parlar-ne, demanar-los que s'imaginin els personatges, veure què és el més els agrada, els fa por, els fa riure... Procurar que el conte estigui ben vivenciat i, en funció dels interessos dels infants, incentivar que n'il·lustrin algun fragment. Un cop obtingudes totes les il·lustracions, distribuir els espais de text i il·lustració en el mural. Si envieu fotos del mural al bibliobús, les exposarem amb molt de gust i també les exposarem a l'expositor reservat al servei del bibliobús que hi ha a la Biblioteca Joan Triadú de Vic.
- **Àlbum il·lustrat personal.** A partir de 6 anys. Triar un conte tradicional que coneguin i il·lustrar-lo. El text el poden escriure a mà, o bé se'ls dona ja escrit. Fins i tot es pot prescindir del text si el conte és molt conegut. Potser algun infant voldrà utilitzar un conte inventat o que li hagin inventat a casa... Fer unes tapes ben maques, posar-li un lloc...
- **La nostra col·lecció favorita d'artistes de la il·lustració.** Escanejar les portades de llibres amb il·lustracions que els hagin agradat molt i fer una fitxa en què consti el nom de l'artista i algunes dades de la seva vida i obra. Si té pàgina web o bloc, introduir-ne l'adreça. Posar totes les fitxes juntes en un dossier que es deixa a l'abast dels infants. Animar els infants més grans a visitar les adreces a Internet.
- **Cartellera de recomanacions de llibres.** Fins a final de curs, mantenir un espai a l'escola on mestres, pares i mares i infants puguin enganxar

recomanacions d'àlbums il·lustrats amb una indicació de l'edat a partir de la qual l'infant començarà a poder-s'hi introduir.

- **Visita a les pàgines web recomanades.** Al final d'aquest quadern trobareu un llistat de recursos electrònics que podeu utilitzar amb els infants i que podeu recomanar a les seves famílies.

AVALUACIÓ

Com en anys anteriors, avaluarem el grau d'acceptació de l'espectacle en funció de l'assistència, la reacció dels infants i els comentaris espontanis que els mestres o els infants facin a la bibliotecària. A més, demanarem a tots els mestres assistents que omplin una enquesta per donar-nos indicacions més fiables del grau de satisfacció amb el programa. També us agraiem els suggeriments per millorar el programa. Recollirem les enquestes uns dies després per permetre un temps de reflexió.

Volem conèixer si l'espectacle, el préstec del lot de llibres que us hem fet arribar i les activitats que hagueu organitzat a l'escola serveixen per augmentar el coneixement i la valoració del bibliobús, tant per part dels infants com dels adults. També si ha estimulat els infants a compartir els llibres il·lustrats que els agraden i a interessar-se pels il·lustradors. Si més enllà de tornar-nos l'enquesta emplenada, feu arribar informació més detallada a la directora del bibliobús, ens ajudareu a millorar el programa.

LOTS DE PRÉSTEC

Fins a final de curs el bibliobús deixarà en préstec a l'escola els llibres següents:

- Balaguer, Marta: *Jana, la caçadora de sons*. Ed. Cruïlla
- Browne, Anthony. *Dins del bosc*. Fondo de Cultura Económica
- Cali, Davide i Block, Serge. *L'enemic*. Takatuka
- Carle, Eric. *L'erugeta goluda*. Kókinos.
- García Llorca, Antoni (adapt.) i Subi. *El llibre de la selva*. Lumen
- Gray, Nigel. *L'avi de l'osset*. Il.lust. Vanessa Cabban. Timun Mas
- Lee, Suzy. *La ola*. Barbara Fiore
- Lionni, Leo. *Neda-que-neda*. Kalandraka
- Mayer, Mercer. *Un niño, un perro y una rana*. Los cuatro azules
- Obiols, Anna i Subi. *Els colors de l'Àfrica*. Beascoa
- Schärer, Kathrin. *Johanna en el tren*. Oceano-Travesía
- Sendak, Maurice. *Allà on viuen els monstres*. Kalandraka
- Silverstein, Shel. *L'arbre generós*. Zenderera Zariquiey
- Ungerer, Tomi. *Els tres bandits*. Kalandraka
- Winter, Jeanette. *Wangari i els arbres de la pau*. Ekaré

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES I SELECCIÓ DE RECURSOS ELECTRÒNICS

Duran, Teresa. *Àlbums i altres lectures: anàlisi dels llibres per a infants*. Barcelona. Rosa Sensat. 2007

MacCannon, Desdemona; Thorton, Sue; Williams, Yadzia. *Escribir e ilustrar libros infantiles*. Acanto. 2009

Àlbums il·lustrats. Dins de *Guia de lectura infantil i juvenil 2004, una proposta de lectura des de les biblioteques públiques de les comarques gironines*. <http://www.bibgirona.net/salt/glij/planes/albums.htm>.

Una selecció d'àlbums. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Àlbums il·lustrats. Article a *Enciclopèdia Encydia-Wikilingue*.

http://ca.wikilingue.com/es/%C3%80lbum_il%C2%B7lustrat Definició i selecció d'obres. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Arellano, Villar. *El album infantil: un género en alza*. Article reproduït a

<http://pintapalabras.blogspot.com/p/articulos.html>

[Consulta: 26 de gener de 2012]

Associació Professional d'Il·lustradors de Catalunya. www.apic.es. S'hi troben les referències d'un gran nombre d'il·lustradors que treballen a Catalunya.

[Consulta: 26 de gener de 2012]

Biblioteques municipals de Girona. Els colors de la lectura. *Carabàs*. Tardor 2010. http://issuu.com/bibliotequesmunicipalsgirona/docs/carabas_album.

Introducció del concepte d'àlbum i acurada selecció d'obres. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Children's Storybooks Online. <http://www.magickeys.com/books/> Contes amb el text en anglès, en algun cas acompanyats d'àudio; gran varietat d'il·lustradors.

Està graduat per edats, una eina que es podria utilitzar a les classes d'anglès.

[Consulta: 26 de gener de 2012]

Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. www.clijcat.cat. Notícies sobre llibre infantil, revista *Faristol*, premis, etc. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Instituto Cervantes. *Cien años de ilustración infantil española: qué pintan los cuentos?* <http://cvc.cervantes.es/actcult/ilustracion/introduccion.htm>. Exposició virtual que permet fer una panoràmica per l'obra de gran nombre d'il·lustradors i les tendències que s'han vist en els llibres il·lustrats per infants. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Instituto Cervantes. *Cien años de ilustración infantil española: qué pintan los cuentos?* <http://cvc.cervantes.es/actcult/ilustracion/introduccion.htm>. Exposició virtual que permet fer una panoràmica per l'obra de gran nombre d'il·lustradors i les tendències que s'han vist en els llibres il·lustrats per infants. [Consulta: 26 de gener de 2012]

TV3. *Una mà de contes* <http://www.unamadecontes.cat/> L'excel·lent pàgina del programa de TV3. Recull una gran varietat d'artistes, tècniques... i també propostes creatives i suggeriments pedagògics. Imprescindible. [Consulta: 26 de gener de 2012]

Bibliobús Tagamanet

Tel. 609 196 431

<http://bibliotecavirtual.diba.cat>

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Coneixement
i Noves Tecnologies

Gerència de Serveis de Biblioteques
Comte d'Urgell, 187 · Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
<http://bibliotecavirtual.diba.cat>